

การพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นที่ 2
โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ระพีณ ทองเนื้อพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาพฤติกรรมกา
ประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนอง
แค จังหวัดสระบุรี เสนอโดยนายระพีณ ทองเนื้อพันธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกูล จันทสุนทร)
วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริเพ็ญ มากบุญ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะขันหมาก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์
ชื่อนักศึกษา	ระพีณ ท่องเนื้อพันธ์
สาขาวิชา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะต่อเนื่องกัน คือ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน 2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และ 3. การพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน ประชากรในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือผู้มีส่วนสำคัญ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 29 คนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียน และ ผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบและแบบสอบถาม ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิจัย ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เจาะลึกข้อมูลโดยใช้การตีความ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และ การควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น การรอบการวิจัยและพัฒนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน คือ ทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ประจำตัว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายและทางโรงเรียนไม่เน้นให้นักเรียนได้ทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ประจำตัว ทางโรงเรียนไม่ได้ให้ความรู้และอบรมนักเรียนในด้านของการประหยัดคอดออม ด้วยการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เพราะคิดว่าเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กสำหรับการควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้จ่ายค่อนข้างฟุ่มเฟือยนิยมใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองจนหมดในการซื้อของที่มีผู้ได้นำมาขายที่โรงเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เหลือเงินกลับบ้านโดยจะใช้หมดที่โรงเรียน

2. แนวทางและวิธีการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องประโยชน์ของเงินและหลักวิธีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย การจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องหลักของการใช้จ่ายอย่างประหยัด การอบรมพร้อมฝึกทักษะเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทัศนคติที่ติดต่อการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และการใช้จ่ายอย่างประหยัด การกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำตัวทุกวัน เป็นเวลา 2 เดือน

3. ผลการพัฒนาด้วยการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องคุณค่าและประโยชน์ของเงิน และหลักวิธีการทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการพัฒนาพบว่า นักเรียนจำนวนมากกว่าร้อยละ 90 ตอบแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของเงินและหลักวิธีการทำบัญชีได้ถูกทุกข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่องการใช้จ่ายอย่างประหยัด ตามแผนจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนจำนวนมากกว่าร้อยละ 90 ตอบแบบทดสอบเรื่องการใช้จ่ายอย่างประหยัด ได้ถูกทุกข้อ นักเรียนร้อยละ 90 มีเจตคติต่อการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย อยู่ในระดับดี การพัฒนากิจกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมรายจ่ายโดยการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ผ่านตามเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับดี จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 นักเรียนสามารถทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ได้และมีบัญชีเป็นของตนเองทุกคน ผลการวัดเจตคติต่อการประหยัดพบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีเจตคติต่อการประหยัดอยู่ในระดับมาก

Thesis Title   The Economic Management Behavior Development in Second Level-Primary Education Students Grades 4-6 of Banmai Thungdinkhor School, Nong Pling Subdistrict, Nong Khae District, Saraburi Province

Thesis Advisors   Asst. Prof. Dr. Kasak Tehkhanmak
                                 Asst. Prof. Dr. Chommanad Mansamrit

Name   Raphin Thongnueaphan

Concentration   Development Strategy

Academic Year   2007

ABSTRACT

This research and development aims to develop the economic management behavior development of the second level-primary education students grades 4-6 of Banmai Thungdinkhor School, Nong Pling Subdistrict, Nong Khae District, Saraburi Province. This program comprised 3 consecutive steps: 1) studying the current state, problems, and needs for the aforementioned development, 2) creating guidelines and methods of development including key performance indicators for development, and 3) the economic management behavior of the students. The population employed was divided into 2 groups: 29 insiders, i.e. the aforementioned students and others involved consisting of the school personnel officers, school board members, representatives of the students' guardians, and experts. The instrument employed comprised a test and a questionnaire. The quantitative data was analyzed by descriptive statistics and the qualitative data was deeply analyzed by interpretation and content analysis, by using an income-expense account and expense control to decrease unnecessary expenses as a frame of research and development.

The findings showed that:

1. the current state, problems, and needs for developing the economic management behavior of the students as to making decisions regarding their personal income-expense account: most of them have never had a personal income-expense account; the school has never earnestly emphasized such a thing and never provided knowledge or held training on economic management by maintaining an income-expense account. This was thought too difficult for students. Regarding income-expense control to decrease unnecessary expenses it was found that the students' behavior was

relatively luxurious; they used their money to buy non essential items sold in school. They would often have no money left when they returned home.

2. guidelines and methods for the economic management behavior development for the students: holding more lessons on the value and the benefit of money and method of maintaining an income-expense account including rules of spending money economically, training skill to rouse and build a positive attitude towards maintaining an income-expense account, spending money economically and reasonably, assigning activities for students to maintain a personal income-expense account for 2 months.

3. the result of the development by additional learning management on the value and the benefit of money and rules of maintaining an income-expense account according to the learning plan showed that more than 90 percent of the students were able to answer every item of the aforementioned topic correctly. Regarding additional lessons on spending money economically, it showed that more than 90 percent of the students were able to answer every item of this topic correctly. More than 90 percent of the students had a positive attitude towards maintaining an income-expense account and 80 percent of them were able to maintain a personal income-expense accounts, they also had their own accounts. The students' developmental activity practice on expense control by decreasing unnecessary expenses was rated good which accorded with the evaluation standard. 80 percent of them had attitude towards the economic management at a high level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากคณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อพระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก เจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะจังหวัดสระบุรี ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์สนับสนุน ทุนการศึกษาค่าเล่าเรียน และ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะชั้นหมาก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ ปรึกษาตรวจแก้ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ และเพื่อนร่วมรุ่นทุกท่าน รวมไปถึงพระบุญชิต เพชรวงษ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญในความสำเร็จครั้งนี้ ขออนุโมทนาขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือในการวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทั้งหลายที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ น้อมบูชาพระรัตนตรัย บูรพาจารย์ พระคุณมารดาบิดาผู้ให้สิ่งมีคุณค่าตลอดชีวิต และผู้ประสิทธิ์ประสาทศิลปวิทยาตลอดถึงผู้มีอุปการคุณทุกๆ ท่านที่ไม่สามารถกล่าวไว้ได้หมดในที่นี้

ระพิน ทองเนื้อพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ	9
การประหยัด	11
ความหมายของการประหยัด	11
ประเภทของการประหยัด	12
ประโยชน์ของการประหยัด	14
คุณลักษณะของผู้มีพฤติกรรมการประหยัด	15
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัด	15
แนวทางการสร้างเสริมพฤติกรรมการประหยัด	18
การประหยัดตาม นโยบายขับเคลื่อนแผนชุมชน ชจัดความยากจน	19
การมีวินัยในตนเอง	21
ความหมายของการการมีวินัย	21
ประเภทของการมีวินัยในตนเอง	23
ประโยชน์ของการมีวินัยในตนเอง	23
คุณลักษณะของผู้ที่มีวินัยในตนเอง	24
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในตนเอง	25
แนวทางการสร้างเสริมวินัยในตนเอง	29

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	30
องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	30
แนวคิดของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม	30
ปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	31
วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	32
วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	33
ระเบียบของวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	33
บทบาทของนักวิจัยในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	33
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	35
คำถามการวิจัย	35
วัตถุประสงค์การวิจัย	35
วิธีดำเนินการวิจัย	36
สภาพปัจจุบันของพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	38
ปัญหา และความต้องการการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัด ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	51
บทที่ 4 แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา พฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	54
คำถามการวิจัย	54
วัตถุประสงค์การวิจัย	54
วิธีดำเนินการวิจัย	54
กรอบการวิจัย	55

	หน้า
บทที่ 4 (ต่อ)	
ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	56
แนวทางและวิธีการพัฒนาการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	57
ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ ในการพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วง ชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	62
บทที่ 5 การพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2โรงเรียนบ้านใหม่ ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง จังหวัดสระบุรี	65
คำถามการวิจัย	65
วัตถุประสงค์การวิจัย	65
วิธีดำเนินการวิจัย	65
กรอบการวิจัย	65
ประชากร	66
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการพัฒนาความรู้เรื่องหลักและวิธีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายและ การใช้จ่ายอย่างของประหยัดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน บ้านใหม่ทุ่งดินขอ	69
บทที่ 6 สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	78
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผลการวิจัย	81
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	84

	หน้า
บทที่ 6 (ต่อ)	
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก	91
ภาคผนวก ข	111
ภาคผนวก ค	141
ภาคผนวก ง	150
ภาคผนวก จ	154
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์	159

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	อาชีพของชาวบ้านบ้านทุ่งดินขอ, บ้านโคกเชือก, บ้านใหม่ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี	3
ตาราง 2	เปรียบเทียบรายรับและรายจ่ายรายเดือนของผู้ปกครองนักเรียนบ้านใหม่ ๔(โดยรวม)	4
ตาราง 3	ตัวอย่าง บัญชีรายรับ – รายจ่าย ประจำเดือน..... พ.ศ.....	20
ตาราง 4	จำนวนร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	39
ตาราง 5	ร้อยละของระดับพฤติกรรมการประหยัดและการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	40
ตาราง 6	ร้อยละของการปฏิบัติในการควบคุมรายจ่าย ด้วยการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี.....	44
ตาราง 7	สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ประจำตัวทุกวัน	52
ตาราง 8	สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น	53
ตาราง 9	แนวทางและวิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จ การทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย	63
ตาราง 10	แนวทาง และวิธีการพัฒนาและดัชนีชี้วัดความสำเร็จการควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่าย ที่ไม่จำเป็น	64
ตาราง 11	ผลการประเมินความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และการ ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	69
ตาราง 12	เจตคติของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านใหม่ทุ่งดินขอ ต่อ การทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย และการใช้จ่ายอย่างประหยัดหลังกิจกรรมพัฒนา.	71
ตาราง 13	ผลการประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์หลังจากปฏิบัติกิจกรรมการทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำตัวทุกวัน เป็นเวลา 2 เดือน.....	72
ตาราง 14	ผลการประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์หลังจากปฏิบัติกิจกรรม การควบคุมรายจ่าย โดยการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เป็นเวลาเวลา 2 เดือน ...	73

ตาราง 15	ผลการการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และการใช้จ่าย อย่างมีเหตุผล ของนักเรียน.....	74
ตาราง 16	ผลสำเร็จการพัฒนาการทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำตัวนักเรียน.....	76
ตาราง 17	ผลสำเร็จการพัฒนาการควบคุมรายจ่าย/ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น	76

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

หน้า
7

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี